

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/193/2020
Identifikačné číslo spisu:	2716200363
Dátum vydania rozhodnutia:	25.03.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:2716200363.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanému W. W., bývajúcemu v B., X. Š. XXXX/XX, o zaplatenie 3 911,46 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Skalica sp. zn. 3 C 18/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 12. februára 2020 sp. zn. 24 Co 93/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 12. februára 2020 sp. zn. 24 Co 93/2019 v časti, ktorou potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti úroku 17,90 % z istiny 3 911,46 eur od 14. októbra 2013 do zaplatenia, a rozsudok Okresného súdu Skalica zo 14. januára 2019 č. k. 3 C 18/2016 - 85 v časti druhého výroku, ktorým zamietol žalobu v časti úroku 17,90 % z istiny 3 911,46 eur od 14. októbra 2013 do zaplatenia, z r u š u j e a vec vracia v rozsahu zrušenia Okresnému súdu Skalica na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Skalica (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 14. januára 2019 č. k. 3 C 18/2016 - 85 I. zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni sumu 3 555,83 eur, úrok z omeškania 4,13 eur a úrok z omeškania 8 % ročne zo sumy 3 555,83 eur od 14. októbra 2013 do zaplatenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku; II. žalobu vo zvyšku zamietol; III. priznal žalobkyni proti žalovanému nárok na náhradu trov konania 69,88 %; IV. vyslovil, že o výške náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 497, § 261 ods. 6 písm. d/ zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej len „Obchodný zákonník“), § 52 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“) v znení účinnom do 30. septembra 2013, § 52 ods. 3, 4, § 53 ods. 1, 2, 3, 5, § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1. apríla 2015, podľa § 2 písm. a/, b/, d/ zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“) v znení účinnom do 31. decembra 2012, § 9 ods. 1, § 9 ods. 2 písm. k/, § 11 ods. 1 písm. a/, b/ zákona o spotrebiteľských úveroch, § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 3, § 10ce nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. uviedol, že medzi stranami bola 26. novembra

2012 uzavretá úverová zmluva č. XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX, na základe ktorej žalobkyňa poskytla bezúčelový úver vo výške 4 000,- eur, ktorý sa žalovaný zaviazal splatiť s dohodnutým úrokom vo výške 17,90 % ročne v 120-tich mesačných anuitných splátkach po 72,26 eur mesačne, so splatnosťou poslednej splátky 21. novembra 2022 a každá splátka bola splatná k 20.-temu dňu v kalendárnom mesiaci. Výška RPMN bola 20,67 %, priemerná hodnota RPMN bola 19,47 % a celková suma, ktorú musel žalovaný zaplatiť (súčet výšky úveru a celkových nákladov spojených s úverom), bola 8 910,- eur. Zo strany žalobkyne došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti celého úveru 20. septembra 2013, pričom žalobkyňa evidovala k 13. októbru 2013 celkovú nezaplatenú istinu (zostatok úveru) vo výške 4 186,95 eur, nezaplatené úroky vo výške 275,49 eur a nezaplatený úrok z omeškania vo výške 4,13 eur. Ako súd prvej inštancie konštatoval, v zmluve o úvere absentujú zákonom o spotrebiteľských úveroch požadované údaje, nakoľko je v nej uvedený iba údaj o počte, termíne a výške splátok, bez uvedenia rozčlenenia splátky na istinu, úroky a iné poplatky a z prehľadu splácania vyplynulo, že žalobkyňa najskôr započítavala splátky na úrok a až potom na istinu, vzhľadom na čo považoval súd prvej inštancie úver podľa § 11 ods. 1 písm. b/ zákona o spotrebiteľských úveroch za bezúročný a bez poplatkov. Z prehľadu splátok mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalovaný do dňa podania žaloby na súd uhradil žalobkyni celkom sumu 444,17 eur, preto uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 3 555,83 eur, ktorá predstavuje poskytnutý úver 4 000,- eur po odpočítaní zaplatených splátok žalovaným v sume 444,17 eur a vo zvyšku žalobu ako nedôvodnú zamietol. Ako súd prvej inštancie ďalej uviedol, žalobkyni nepriznal zmluvné úroky vo výške 17,90 % ročne z nezaplatenej istiny úveru aj za dobu po predčasnom zosplatnení úveru z dôvodu, že došlo k zmene pôvodných podmienok, za ktorých bol úver poskytnutý a po zosplatnení úveru sa dlžník dostal do omeškania, za čo je postihnutý sankciou úrokov z omeškania a poukázal pritom na uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6 Co 190/2014. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“).

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 12. februára 2020 sp. zn. 24 Co 93/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej zamietajúcej časti úroku 17,90 % z istiny 3 911,46 eur od 14. októbra 2013 do zaplatenia podľa § 387 ods. 1, 2 C.s.p. potvrdil a vo zvyšnej zamietnutej časti a vo výroku o náhrade trov konania rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b/, c/ v spojení s § 391 ods. 1 C.s.p. zrušil a vec mu vrátil v zrušenom rozsahu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom § 9 ods. 2 písm. k/, § 11 ods. 1 písm. b/ zákona o spotrebiteľských úveroch a čl. 10 ods. 2 písm. h/, i/, ods. 2 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej aj „Smernica“) ako aj rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 9. novembra 2016 vo veci C-42/15, Home Credit Slovakia, a.s. c/a Klára Bíróová a rozhodnutia Najvyššieho súdu SR z 22. februára 2018 sp. zn. 3 Cdo 146/2017 a z 23. apríla 2018 sp. zn. 4 Cdo 211/2017 uviedol, že nie je potrebné, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala číselné vyjadrenie toho, aká je konkrétna vnútorná skladba tej ktorej anuitnej splátky, a preto pokiaľ predmetné ustanovenie zákona o spotrebiteľských úveroch hovorí o výške, počte, termínoch splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, je potrebné ho eurokonformne vykladať tak, že sa tým neustanovuje povinnosť uviesť požadované informácie vo vzťahu ku každej položke (t. j. istine, úrokom a iným poplatkom) osobitne, ale len ich uvedenie v súhrne ku splátke, ktorá zahŕňa istinu, úroky a iné poplatky. Preto odvolací súd uzavrel, že predmetná zmluva o úvere obsahuje obligatórne náležitosti v zmysle § 9 ods. 2 písm. k/ zákona o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy a záver súdu prvej inštancie o tom, že predmetný spotrebiteľský úver sa považuje v dôsledku absencie tohto údaju za bezúročný a bez poplatkov, potom nie je opodstatnený a dôvodný a z tohto dôvodu rozsudok súdu prvej inštancie v danej otázke spočíva na nesprávnom právnom posúdení. Ohľadne nepriznania 17,90 % úroku zo sumy 3 911,46 eur od 14. októbra 2013 do zaplatenia odvolací súd sa s poukazom na § 497, § 502 ods. 1, § 503 ods. 1, 2, 3, § 506 Obchodného zákonníka ako aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 1. júla 2000 (R 143/1998) a rozhodnutie Ústavného súdu SR z 18. septembra 2012 sp. zn. IV. ÚS 476/2012 stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že úroky z úveru prináležia veriteľovi len za čas do splatnosti dlhu a následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť úroky z omeškania, pretože pokiaľ splácanie úveru v splátkach na strane veriteľa má za následok absenciu požičanej sumy istiny, ktorá sa iba postupne (v splátkach) vracia a spláca a za tento stav nedostatku a úverovania patrí veriteľovi úrok, t. j. úrok predstavuje cenu peňazí v zmysle ceny

obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk. Ak nastal čas, kedy už dlžník nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby prostriedkov dlžníkom, pričom priznanie aj zmluvných úrokov by znamenalo dvojnásobné zaťaženie spotrebiteľa a došlo by k hrubej nadvláde veriteľa. Záverom odvolací súd vyslovil názor o potrebe vec v rozsahu zrušenia a vrátenia opätovne preskúmať, zaoberať sa pritom vecnou a právnou správnosťou a dôvodnosťou žalobkyňou uplatnených jednotlivých nárokov, za tým účelom doplniť dokazovanie, jeho výsledky nadväzne opätovne komplexne vyhodnotiť, posúdiť podľa príslušných hmotnoprávných ustanovení a rozhodnutie náležite odôvodniť.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v časti výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti úroku 17,90 % z istiny 3 911,46 eur od 14. októbra 2013 do zaplatenia, podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.). Vychádzala odvolaciu súdu nesprávnosť jeho právneho záveru, že jej po vyhlásení predčasného zosplatnenia úveru nepatrí zmluvne dohodnutý úrok. Vyjadrila názor, že dlžník je povinný zaplatiť úroky za dobu od poskytnutia až do vrátenia peňažných prostriedkov, keďže sa na takúto povinnosť veriteľovi zmluvne zaviazal a tento záväzok trvá aj po odstúpení veriteľa od zmluvy. Svoje tvrdenia podporila poukazom na viaceré konkrétne rozhodnutia odvolacích súdov a vo vzťahu zmluvných úrokov a úrokov z omeškania a priamo aj k ich uplatniteľnosti veriteľom popri sebe po predčasnom zosplatnení dlhu poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 30. júla 2019 sp. zn. 6 Cdo 113/2018. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej potvrdzujúcej časti a rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu zamietajúcej časti výroku, ktorou súd prvej inštancie nepriznal žalobkyňi zmluvný úrok 17,90 % z istiny 3 911,46 eur od 14. októbra 2013 do zaplatenia (v časti nezrušenej odvolacím súdom) a vec vrátil súdu prvej inštancie v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

7. V zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v

ustanoveniach § 431 až § 435 C.s.p. (porovnaj 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 216/2017, 4 Cdo 64/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 95/2017 a 8 Cdo 95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v C.s.p., podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

9. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 C.s.p. môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní.

10. Žalobkyňa v dovolaní uviedla, že jej dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

11. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. dopadá na situáciu, v ktorej určitá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená (preto ani nedošlo k ustáleniu jeho rozhodovacej praxe).

12. V uvedenej situácii (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.) musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na ktorej založil svoje rozhodnutie. Otázka, ktorá odvolacím súdom nebola riešená alebo považovaná za základ pre rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia.

13. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. žalobkyňa odôvodňovala nesprávnym právnym posúdením veci súdmi nižších stupňov v otázke, či má veriteľ právo na zmluvne dohodnuté úroky z poskytnutého úveru až do jeho vrátenia, a to aj za obdobie po splatnosti úveru. Takto zadefinovanú otázku treba považovať za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Keďže právne účinky dovolania nastávajú podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku, jeho prípustnosť treba posudzovať podľa stavu v čase jeho podania. Dovovateľka podala dovolanie 19. mája 2020, kedy skutočne ňou nastolená právna otázka ešte nebola dovolacím súdom vyriešená a ňou podané dovolanie tak spĺňa všetky zákonom stanovené predpoklady prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

14. V dobe rozhodovania dovolacieho súdu o dovolaní v tomto spore však už uvedená právna otázka bola dovolacím súdom riešená v rozhodnutí zo 16. júna 2020 sp. zn. 5 Cdo 42/2020 v druhovo totožnej veci.

15. Následne dovolací súd pristúpil k posúdeniu, či je dovolanie aj dôvodné. Keďže preskúmaná vec je v okolnostiach skutkových i právnych podobná veci, o ktorej najvyšší súd rozhodol v citovanom rozhodnutí, dovolací súd prevzal jeho argumentáciu, z ktorej vychádzal.

16. V predmetnom rozhodnutí najvyšší súd najskôr uviedol, že otázka (ne)možnosti kumulácie zmluvných úrokov a úrokov z omeškania po zosplatnení úverovej zmluvy, kde jednou zo zmluvných strán je spotrebiteľ, je predmetom dlhodobej diskusie odbornej verejnosti, nakoľko jednoznačné legislatívne riešenie, ktoré by sa výslovne k problematike vyjadrilo, absentuje. Z rozhodovacej praxe odvolacích súdov pretrváva nesúlad v riešení otázky možného priznania zmluvných úrokov po predčasnom zosplatnení úveru, kedy sa vyprofilovali tri skupiny rozhodnutí.

17. Jedna kategória rozhodnutí zmluvné úroky po zosplatnení úveru nepripúšťa a priznáva len úroky z omeškania. Druhá skupina rozhodnutí kumuláciu zmluvne dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania po predčasnom zosplatnení úveru pripúšťa. Tretia skupina rozhodnutí pripúšťa kumuláciu dohodnutých úrokov a úrokov z omeškania obmedzene, iba do výšky, akú by pri riadnom plnení povinností žalovaný na dohodnutých úrokoch zaplatil.

18. Najvyšší súd ďalej uviedol, že zmluva o úvere uzavretá medzi stranami sporu (aj v preskúmanej

veci) je spotrebiteľskou zmluvou podliehajúcou zákonu o spotrebiteľských úveroch. Tento zákon ale nepokrýva všetky otázky vzniku úverového zmluvného vzťahu, práv a povinností strán, ktoré zo zmluvného vzťahu vyplývajú, riešenia otázok, na akú dobu je dlžník povinný platiť úroky z poskytnutého úveru, vzťah úrokov z úveru a úrokov z omeškania, výšku úrokov z omeškania, ktoré sú predmetom úpravy Obchodného zákonníka. Zmluva o úvere je v zmysle § 261 ods. 6 písm. d/ Obchodného zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere tzv. absolútnym obchodom, a preto bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy o úvere je potrebné pri posudzovaní tohto právneho vzťahu vychádzať aj z ustanovení Obchodného zákonníka o zmluve o úvere § 497 a nasledujúce. Ustanovenia Občianskeho zákonníka sa v prípade právneho vzťahu, účastníkom ktorého je spotrebiteľ, použijú vtedy, ak v Občianskom zákonníku existuje také ustanovenie, ktoré je možné prednostne aplikovať (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

19. Z ustanovenia § 497 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. U spotrebiteľských úverov je jednou z náležitostí, ktoré musí zmluva obsahovať, uvedenie doby trvania zmluvy (§ 9 ods. 2 písm. d/ zákona o spotrebiteľských úveroch). To znamená, že doba trvania zmluvy pri jej vzniku je časovo ohraničená. V súčasnej právnej úprave zmluvy o úvere absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov. V § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov.

20. Zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka či zákona o spotrebiteľských úveroch nevyplýva zákaz dohody účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do úplného splatenia úveru. Obchodný zákonník, ani Občiansky zákonník nemodifikuje moment trvania záväzku platiť úrok, ani jeho výšku v prípade omeškania dlžníka s platením úveru ani v prospech dlžníka, ani v prospech veriteľa.

21. Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplatneniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp. protihodnotou za nich získanou, dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidlá vyššie ako úroky z omeškania.

22. Zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa; podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná. Veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena. Záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškanie k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania. Inak povedané, dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

23. Pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej (celková) výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť.

24. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ stráca v prípade dojednania, ktoré umožňuje navyšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného

ohraničenia navyšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

25. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednania nezhorší, pretože v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda, jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

26. Najvyšší súd na základe týchto argumentov dospel k záveru, že „v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí“.

27. Uvedenú právnu otázku následne totožným spôsobom riešili i ďalšie rozhodnutia dovolacieho súdu (napr. sp. zn. 2 Cdo 115/2019, 8 Cdo 237/2019, 8 Cdo 135/2020, 6 Cdo 193/2018, 5 Cdo 73/2020, 4 Cdo 37/2020).

28. Vec prejednávajúci senát považuje aj v predmetnom spore vyššie vyslovený záver najvyššieho súdu za prijateľný. Ak konajúce súdy založili svoje rozhodnutia v tejto otázke na inom právnom názore, podľa ktorého úroky z úveru po vyhlásení jeho predčasnej splatnosti prináležia veriteľovi len za čas do splatnosti dlhu (následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť len úroky z omeškania), treba mať za to, že ich rozhodnutia spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci. Z tohto dôvodu dovolanie žalobkyne je nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., ale (čiastočne) aj dôvodné (§ 432 ods. 2 C.s.p.) a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť (§ 449 ods. 1 C.s.p.). Nakoľko nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej potvrdzujúcej časti, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým vo zvyšku žalobu v časti zmluvného úroku 17,90 % z istiny 3 911,46 eur od 14. októbra 2013 do zaplatenia (v časti nezrušenej odvolacím súdom) zamietol (§ 449 ods. 2 C.s.p.) a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.).

29. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

30. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.